

Asia Vammaispalvelua koskeva valitus

Valittaja X:n kaupungin perusturvalautakunta

Päätös, jota valitus koskee

Turun hallinto-oikeus 24.2.2010 nro 10/0189/2

Asian aikaisempi käsittely

A on 28.5.2009 hakenut vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain (vammaispalvelulaki) mukaisten vaikeavammaisen kuljetuspalveluiden järjestämistä virkistys- ja asiointimatkoihinsa.

X:n perusturvalautakunnan alainen viranhaltija on 9.6.2009 tekemällänsä päätöksellä hylännyt hakemuksen vaikeavammaisten kuljetuspalveluna järjestettävistä virkistys- ja asiointimatkoista, koska A ei ole vammaispalvelulaissa tarkoitettu vaikeavammainen.

X:n perusturvalautakunta on 18.8.2009 tekemällänsä päätöksellä pysyttänyt alaisensa viranhaltijan päätöksen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Turun hallinto-oikeus on A:n valituksesta kumonnut X:n perusturvalautakunnan päätöksen ja palauttanut asian lautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään seuraavasti:

Vammaispalvelulain mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun asetuksen (vammapalveluasetus) mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Lääketieteen lisensiaatin 26.5.2009 päivätyn lääkärintodistuksen mukaan A:lla on diagnosoitu hankala nivelreuma, sepelvaltimotauti (sydäninfarkti vuonna 2003) ja sydämen vajaatoiminta. A:lle on tehty nivelreuman takia useita leikkauksia käsiin. Hänellä on vasemmassa ranteessa proteesi ja hänen oikea lonkkansa on leikattu. A:lla on poikkeava asento sormissa, minkä vuoksi hän ei pysty kantamaan mitään. Lääkäri on suositellut A:lle kuljetuspalvelua.

Lääketieteen lisensiaatin 29.7.2009 päivätyn lääkärintodistuksen mukaan A:lla on diagnosoitu nivelreuma, sepelvaltimotauti ja sydämen vajaatoiminta. Hänelle on tehty useita reumaleikkauksia. Nivelreuman vuoksi A:n toiminta- ja liikuntakyvyssä on suurta vaihtelua. Ajoittain hän pystyy kulkemaan 500 metriä, joskus vain alle 50 metriä. Lisäksi aamujäykkyys on suuri ongelma. Reuman vuoksi A:lla on käsissä virheasentoja, jotka häiritsevät hänen toimintakykyään. Hän käyttää keppiä liikkueessaan ulkona. Lääkärin käsityksen mukaan A on kuljetustuen tarpeessa.

A on oman kertomansa mukaan sairastanut aktiivista nivelreumaa vuodesta 1987 lähtien. Hänen vointinsa ja kykynsä liikkua vaihtelee paljon päivästä toiseen ja päivän eri aikoinakin. A on yleensä hoitanut asioitaan myöhemmin päivällä, jolloin hän pääsee hieman paremmin liikkeelle. X:n kaupungissa kulkeva palveluauto lähtee liikkeelle aamulla. A:lta on poistettu oikeasta jalasta kaksi varvasta ja lonkan keinonivel on asennettu vuonna 2006. Hänellä on sydämen vajaatoimintaa. Asioilla käydessään A ei pysty kantamaan juuri mitään.

Asiassa saadun selvityksen perusteella A:ta on pidettävä sellaisena vammaispalveluasetuksen tarkoittamana vaikeavammaisena henkilönä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. Tämän vuoksi X:n kaupunki on velvollinen järjestämään A:lle vaikeavammaisen kohtuulliset kuljetuspalvelut.

Hallinto-oikeuden soveltamat oikeusohjeet

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 8 § 2 momentti

Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 5 § 1 momentti

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

X:n perusturvalautakunta on valituksessaan vaatinut, että Turun hallinto-oikeuden päätös kumotaan.

Hallinto-oikeus on A:n vaikeavammaisuutta arvioidessaan tukeutunut liiaksi 29.7.2009 päivätyn lääkärintodistuksen ja vastaselityksen mainintoihin liikkumiskyvyn suuresta vaihtelusta. A on itse arvioinut pystyvänsä kulkemaan ulkona vaikeuksitta ilman apuvälineitä talvella noin 300–400 metriä ja kesällä 500 metriä sekä nousemaan muutaman portaan. Hakemuksessa ja 26.5.2009 päivätyssä lääkärinlausunnossa ei myöskään päivän sisäisen liikkumiskyvyn vaihtelua ole erityisesti korostettu.

Edellä mainituissa kummassakin lääkärinlausunnossa on todettu hakijan nivelreuma keskeiseksi liikkumiseen vaikuttavaksi sairaudeksi. Haittaluokkana sen ei ole kuitenkaan arvioitu aiheuttavan hakijalle erittäin vaikeaa toiminnanvajautta vaan ainoastaan vaikeaa toiminnan vajautta. Lääkärinlausunnoissa ei ole myöskään päädytty siihen, että nivelreuman johdosta hakija ei kykenisi käyttämään julkisia liikennevälineitä. Lääkärit ovat arvioineet, että nivelreuma haittaa hakijan liikuntakykyä ajoittain kohtuuttomasti esimerkkeinä vaikeat sää- ja keliolosuhteet sekä sairauden suuret vaihtelut. Myös hakija itse on todennut, että hän on yleensä hoitanut asiansa myöhemmin päivällä, jolloin hän pääsee vähän paremmin liikkeelle. Palveluauto lähtee liikkeelle aamulla. Mikäli hänen kulkemisensa olisi palveluauton varassa, hän ei välttämättä pääsisi koko viikon aikana minnekään, jos hän ei pääsisi lähtemään palveluauton kulkupäivänä, mitä hakija pitää kohtuuttomana.

Palveluliikenneauto on invataksi. Se hakee asiakkaan kotipihasta, jättää asiakkaan haluttuun paikkaan keskustassa, kuljettaa sielläkin edelleen paikasta toiseen tarpeiden mukaan ja ajaa lopulta asiakkaan kotipihaan. Käyttöä rajoittavat vain aikataulu ja liikennöintialue. Samat rajoitteet pätevät myös muihin julkisiin liikennevälineisiin. X:n kaupungissa palveluliikenne on nimenomaan järjestetty sen takia, että sillä paikataan toisaalta

muun julkisen joukkoliikenteen vähyyttä ja toisaalta juuri siksi, että sillä mahdollistetaan sellaisten henkilöiden liikkuminen, jotka poikkeustilanteissa tai -olosuhteissa eivät kykene käyttämään julkisia liikennevälineitä. Tällaisia henkilöitä ei ole kohtuullista vammaispalvelulain normaali-perusteet huomioon ottaen määritellä liikkumisen osalta vaikeavammaiseksi.

Jos hakija pystyy käyttämään taksia tai invataksia, hän pystyy käyttämään myös palveluliikenneautoa. Poikkeustilanteissa ja -olosuhteissa juuri kutsuohjatun palveluliikenteen avulla pystytään tyydyttämään hakijan kohtuulliset liikkumistarpeet. Hakija pystyy käyttämään julkisia joukkoliikennevälineitä ja liikkumaan kävellen lyhyitä matkoja, kun vointi sallii asiointimatkalle lähtemisen. Se, että julkista liikennevälinettä ei ole tai aikatauluissa on mahdollisesti puutteita, ei kuitenkaan tee hakijasta liikkumisen suhteen vaikeavammaista henkilöä.

A on selityksessään katsonut, että Turun hallinto-oikeuden päätös on oikea eikä sitä pidä muuttaa. Hänellä on erityisiä ja pitkäaikaisia vaikeuksia liikkumisessa, eikä hän voi käyttää edes kutsuohjattua palveluliikennettä ilman kohtuuttomia vaikeuksia. Lääkärinlausunnot, sosiaaliset tekijät ja olosuhteet kokonaisuutena arvioiden puoltavat kuljetuspalvelujen myöntämistä. Nivelreumasta johtuen A:n oikea käsi operoidaan ensi syksynä.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus on tutkinut asian. Turun hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja X:n perusturvalautakunnan päätös, jolla A:n hakemus on hylätty, saatetaan voimaan.

Perustelut

Vammaispalvelulain 8 §:n 2 momentin mukaan kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle henkilölle kohtuulliset kuljetuspalvelut niihin liittyvine saattajapalveluineen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.

Vammaispalveluasetuksen 5 §:n 1 momentin mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia.

Lääketieteen lisensiaatti on kirjoittanut 26.5.2009 lääkärintodistuksen A:n kuljetustuen tarpeesta. Lääkärintodistuksen mukaan A:lla on diagnosoitu hankala nivelreuma, sepelvaltimotauti (sydäninfarkti vuonna 2003) ja sydämen vajaatoiminta. A:lle on tehty nivelreuman takia useita leikkauksia käsiin. Hänellä on vasemmassa ranteessa proteesi ja hänen oikea lonkkansa on leikattu. A:lla on poikkeava asento sormissa, minkä vuoksi hän ei pysty kantamaan mitään. Hankalan nivelreuman vaikutus A:n liikuntakykyyn on arvioitu numerolla kolme (asteikko 1–4). Tämä merkitsee sitä, että nivelreuma haittaa ajoittain kohtuuttomasti A:n kykyä käyttää julkisia liikennevälineitä. Asteikon numero neljä tarkoittaa, että henkilö ei kykene käyttämään julkisia liikennevälineitä. A:n sairastaman sydäninfarktin ja sepelvaltimotaudin on arvioitu haittaavan jonkin verran julkisten liikennevälineiden käyttöä, mutta ei yksistään olevan este niiden käytölle. Sydämen vajaatoiminta ei haittaa merkittävästi julkisten liikennevälineiden käyttöä. Lääkäri on kuitenkin suositellut A:lle kuljetuspalvelua.

Lääketieteen lisensiaatin 29.7.2009 päivämäärän lääkärintodistuksen mukaan A:lla on diagnosoitu nivelreuma, sepelvaltimotauti ja sydämen vajaatoiminta. Hänelle on tehty useita reumaleikkauksia. Nivelreuman vuoksi A:n toiminta- ja liikuntakyvyssä on suurta vaihtelua. Ajoittain hän pystyy kävelemään 500 metriä, joskus vain alle 50 metriä. Lisäksi aamujäykkyys on suuri ongelma. Reuman vuoksi A:lla on käsissä virheasentoja, jotka haittaavat hänen toimintakykyään. Hän käyttää keppiä liikkueessaan ulkona. Lääkärin käsityksen mukaan A on kuljetustuen tarpeessa. Lääkärin arvio nivelreuman vaikutuksesta A:n liikuntakykyyn oli sama (kolme) kuin edellä toisen lääkärin todistuksessa. Sepelvaltimotaudin ja nivelreuman hän ei ole arvioinut merkittävästi haittaavan julkisten liikennevälineiden käyttöä.

A:n liikuntakyky on asiassa esitettyjen lääkärinlausuntojen mukaan heikentynyt ja hänellä on vaikeuksia liikkumisessa. Hän kuitenkin pystyy käyttämään julkisia joukkoliikennevälineitä ja liikkumaan kävellen lyhyitä matkoja, kun vointi sallii asiointimatkalta lähtemisen. Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalveluiden tarkoituksena ei ole korvata puuttuvaa julkista liikennettä.

Asiassa saadun selvityksen perusteella A:ta ei voida pitää vammaispalvelulaissa ja vammaispalveluasetuksessa tarkoitettuna vaikeavammaisena henkilönä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä.

ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia. X:n kaupunki ei näin ollen ole velvollinen järjestämään A:lle vammaispalvelulaissa tarkoitettuja kuljetuspalveluja.

Edellä kuvattu huomioon ottaen perusturvalautakunta on voinut hylätä A:n oikaisuvaatimuksen. Tämän vuoksi hallinto-oikeuden päätös on kumottava ja lautakunnan päätös on saatettava voimaan.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Kari Kuusiniemi

Irma Telivuo

Eila Rother (t)

Alice Guimaraes-Purokoski

Outi Suviranta

Asian esittelijä
esittelijäneuvos Marja-Terttu Savolainen

Jakelu

Päätös
Jäljennös

X:n perusturvalautakunta, maksutta
Turun hallinto-oikeus
A